

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

วิธีการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อสำรวจความตระหนักของผู้ป่วยเกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วย เปรียบเทียบระหว่างผู้ป่วยที่เป็นข้าราชการตำรวจชั้นประทวน กับตำรวจชั้นสัญญาบัตร ที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลตำรวจตามหลัก สิทธิผู้ป่วย 10 ประการ และนโยบายเรื่องสิทธิผู้ป่วยของโรงพยาบาลตำรวจ ซึ่งได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม มีขั้นตอนการดำเนินการศึกษา 2 ส่วนกล่าวคือ

ส่วนที่ 1 ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Survey) โดยศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ เช่น หนังสือ บทความในวารสาร เอกสารทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 2 ศึกษาข้อมูลจากภาคสนาม (Field Survey) โดยการใช้แบบสอบถาม (ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรที่กำหนด)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) สำหรับผู้ป่วยที่เป็นข้าราชการตำรวจและเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลตำรวจ ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะถูกนำมาวิเคราะห์เพื่อหาความตระหนักของผู้ป่วยเกี่ยวกับสิทธิในด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์ให้เห็นถึงความความตระหนักของผู้ป่วยเกี่ยวกับสิทธิของผู้ป่วย และเปรียบเทียบระหว่างความตระหนักเกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วยของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน กับตำรวจชั้นสัญญาบัตร เพื่อให้เกิดแนวทางในการปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสม

ลักษณะและเนื้อหาของแบบสอบถาม

ส่วนประกอบของแบบสอบถาม แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา เพศ ระดับชั้นยศ ประสบการณ์การรับบริการทางการแพทย์ และแผนกที่เข้ารับการรักษา

ส่วนที่ 2 เป็นเรื่องเกี่ยวกับความตระหนักของผู้ป่วยเกี่ยวกับสิทธิของผู้ป่วย 10 ประการ โดยแบ่งสิทธิผู้ป่วยเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการบริการ ด้านการได้รับข้อมูล ด้านการปฏิเสธการรักษา และด้านสิทธิส่วนบุคคลตามคำประกาศสิทธิของผู้ป่วยของแพทยสภา สภาการพยาบาล สภาเภสัชกรรม ทันตแพทยสภา และคณะกรรมการควบคุมการประกอบโรคศิลปะ ปี พ.ศ. 2541

ส่วนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะ

ลักษณะของแบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากรที่ทำการศึกษา ประกอบด้วยอายุ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล

เป็นคำถามปลายปิด (Closed - Ended Questionnaires) ให้เลือกตอบ และเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open - Ended Questionnaires) ให้ตอบอิสระ

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามปลายปิด มีคำตอบให้เลือก โดยการประเมินค่าเป็นข้อความเชิงบวก คำตอบของความรู้ ในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วยในแต่ละข้อวัดโดยใช้มาตราส่วนที่เป็นความตระหนัก เป็นการดำเนินการวัดโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งเป็นแบบของ Likert Scale โดยแบ่งสิทธิผู้ป่วยเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการบริการ ด้านการได้รับข้อมูล ด้านการปฏิเสธการรักษา และด้านสิทธิส่วนบุคคลในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาแบ่งคำตอบออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 และคำถามปลายเปิด เป็นคำถามที่ใช้ในการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติต่อสิทธิผู้ป่วยของโรงพยาบาลตำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ได้แก่ ผู้ป่วยที่เป็นข้าราชการตำรวจที่เข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาลตำรวจ ซึ่งแบ่งตามระดับชั้นยศโดยแบ่งเป็น

- ผู้ป่วยที่เป็นตำรวจระดับชั้นประทวน และ
- ผู้ป่วยที่เป็นตำรวจระดับชั้นสัญญาบัตร

โดยมีคุณสมบัติดังนี้

1. มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการทำวิจัยเรื่องนี้เป็นอย่างดีและยินยอมที่จะตอบแบบสอบถาม

2. รู้สึกตัวดีมีสติสัมปชัญญะ
3. ให้ความร่วมมือ

ตารางที่ 3.1

สถิติผู้ป่วยที่เข้ารับบริการในโรงพยาบาลตำรวจ

ประเภท	พ.ศ. 2548	พ.ศ. 2549
จำนวนเตียง	611	611
จำนวนผู้ป่วยนอก	428,762	
จำนวนผู้ป่วยใน	19,406	
จำนวนผู้ป่วยที่เป็นข้าราชการตำรวจที่เป็นผู้ป่วยนอก	84,881	91,628
จำนวนผู้ป่วยที่เป็นข้าราชการตำรวจที่เป็นผู้ป่วยใน	2,176	2,176

ผู้ศึกษาคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เกณฑ์ ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสูตรยามานะ (Yamane) โดยคำนวณจากจำนวนผู้ป่วยที่เป็นข้าราชการตำรวจที่เข้ารับบริการในโรงพยาบาลตำรวจทั้งผู้ป่วยในและผู้ป่วยนอกเฉพาะปี พ.ศ.2549

$$n = \frac{N}{1 + N [e^2]}$$

เมื่อ

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดประชากร

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

$$\begin{aligned} \text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง} &= \frac{93,804}{1+93,804 (0.05)} \\ &= 398.30 \end{aligned}$$

จากกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ 398 ตัวอย่าง หัก ลบกับผู้ป่วยที่ขาดคุณสมบัติออกด้วย ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้ความน่าจะเป็นในการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ในการสุ่มจากผู้ป่วยที่เป็นข้าราชการตำรวจที่เข้ารับการรักษาทั้งในแผนกผู้ป่วยนอก และแผนกผู้ป่วยใน แบ่งเป็นข้าราชการตำรวจชั้นประทวน 150 คน และข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร 150 คน จนได้จำนวนตัวอย่างครบตามที่กำหนด ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 300 คน ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 1 เดือนคือ ช่วงระหว่างวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2550 – 20 มีนาคม 2550 ดังแสดงในตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2

จำนวนประชากรและสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างตามสถิติผู้ป่วย
ที่เข้ารับบริการในโรงพยาบาลตำรวจ

ประเภท	พ.ศ. 2548	พ.ศ. 2549	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง (คน)	
			ประทวน	สัญญาบัตร
จำนวนเตียง	611	611		
จำนวนผู้ป่วยที่เป็นข้าราชการตำรวจที่เป็น ผู้ป่วยนอก	84,881	91,628	139	142
จำนวนผู้ป่วยที่เป็นข้าราชการตำรวจที่เป็น ผู้ป่วยใน	2,176	2,176	11	8
รวม	87,057	93,804	150	150

การทดสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม

1. การทดสอบคุณภาพ เครื่องมือตรวจสอบเนื้อหา โดยนำแบบสอบถามให้อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขปรับปรุง เพื่อความเหมาะสมตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ปรับปรุงแก้ไขภาษาและคำถามให้กระชับ ชัดเจน เข้าใจง่าย สำหรับผู้ตอบสามารถใช้เป็นแบบสอบถามได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดสอบ (Pre-test) เพื่อหาความเที่ยงตรง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยทดลองเก็บจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งขอความร่วมมือจากข้าราชการ

ตำรวจกองสวัสดิการ สำนักงานตำรวจแห่งชาติทั้งตำรวจชั้นประทวน และชั้นสัญญาบัตรจำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความเข้าใจในแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วมาศึกษาถึง ข้อบกพร่อง และปัญหา นำไปแก้ไขเพิ่มเติม

นำไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของ (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9005 จึงนำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใน ขั้นตอนการศึกษา ต่อไป

โดยใช้สูตร

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \frac{[1 - \sum si^2]}{st^2}$$

โดย

α = ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

n = จำนวนข้อของแต่ละส่วนของแบบสอบถาม

$\sum si^2$ = ผลรวมของคะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ

st^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูล จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ยื่นขออนุญาตกับ นายแพทย์ใหญ่โรงพยาบาลตำรวจ เมื่อนายแพทย์ใหญ่เห็นต้นฉบับแล้ว ส่งหนังสือตามลำดับชั้น ไปงานวิชาการโรงพยาบาลเพื่อตรวจสอบแบบสอบถาม เมื่อแบบสอบถามผ่านการตรวจสอบจาก งานวิชาการแล้วนำแบบสอบถามไปแจ้งกับฝ่ายการพยาบาลเพื่อนำหนังสือที่ผ่านการอนุญาตแล้ว จากทุกหน่วยงานไปเสนอต่อหัวหน้าหอผู้ป่วยแต่ละหอผู้ป่วยที่จะเข้าเก็บข้อมูล

1. ผู้ศึกษาได้ติดต่อประสานงานกับหัวหน้าหอผู้ป่วยแต่ละหอ และหัวหน้าแผนก ผู้ป่วยนอกแต่ละแผนกเพื่อขออนุญาต เข้าเก็บข้อมูลผู้ป่วยที่แต่ละหอผู้ป่วยรับผิดชอบ โดยผู้ศึกษา เข้าไปแจกแบบสอบถามและเก็บข้อมูลเองใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลเป็นเวลา 1 เดือนคือ ช่วง ระหว่างวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2550–20 มีนาคม 2550

2. ผู้ศึกษาติดต่อประสานงานกับคณะกรรมการสิทธิผู้ป่วยของโรงพยาบาลตำรวจ เพื่อขออนุญาตใช้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับโรงพยาบาล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้ศึกษาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล และแจกแจงด้วยมือ (Manual Editing) แล้วจึงประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package For the Social Science) โดยกำหนดระดับความมีนัยสำคัญ = 0.05

2. เกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดในแบบสอบถามส่วนที่ 2 เป็นเรื่องเกี่ยวกับความรู้ของผู้ป่วยเกี่ยวกับสิทธิของผู้ป่วย 10 ประการ โดยแบ่งสิทธิผู้ป่วยเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการบริการ ด้านการได้รับข้อมูล ด้านการปฏิเสธการรักษา และด้านสิทธิส่วนบุคคล เป็นข้อความเชิงบวก ให้คะแนนดังนี้ คือ

มากที่สุด	ให้คะแนนเท่ากับ	5
มาก	ให้คะแนนเท่ากับ	4
ปานกลาง	ให้คะแนนเท่ากับ	3
น้อย	ให้คะแนนเท่ากับ	2
น้อยที่สุด	ให้คะแนนเท่ากับ	1

การแปรความหมายคะแนนระดับความตระหนัก

$$\frac{\text{จำนวนสูงสุด} - \text{จำนวนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5-1}{3} = 1.33$$

คะแนน	การแปรความหมายของคะแนน
3.67- 5.00	มีความตระหนักในระดับสูง
2.34-3.67	มีความตระหนักในระดับปานกลาง
1.00-2.33	มีความตระหนักในระดับน้อย

สรุปคือ ถ้าคะแนนเฉลี่ยของความตระหนักมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.67 ถือว่าผู้ป่วยมีความตระหนักในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วยในระดับสูง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้วิเคราะห์มีดังนี้

1. การแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล
2. การหาค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้ในการแปลความหมายข้อมูลต่าง ๆ
3. การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้แสดงลักษณะการกระจายของข้อมูล

การนำเสนอผลการศึกษา

นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาแสดงโดยใช้รูปแบบตารางประกอบคำบรรยายและวิเคราะห์ค่าทางสถิติที่ปรากฏในตาราง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงความเป็นมาของสิทธิผู้ป่วย
2. ทราบถึงความตระหนักเกี่ยวกับสิทธิของผู้ป่วยที่เป็นตำรวจชั้นประทวน และ
ชั้นสัญญาบัตร
3. ทราบถึงแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วย